

5.5.3. Osobnostní a sociální výchova pro 1. a 2. stupeň

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení ve vyučovacím procesu

Vyučovací předmět Osobnostní a sociální výchova se vyučuje jako samostatný předmět od prvního do devátého ročníku, přičemž je zajištěna plynulá návaznost prvního a druhého stupně.

Časová dotace v 1. – 9. ročníku je 1 vyučovací hodina týdně.

Specifikem vyučovacího předmětu Osobnostní a sociální výchovy je, že se učivem stává sám žák, stává se jím konkrétní žákovská skupina a stávají se jím více či méně běžné situace každodenního života. Jejím smyslem je pomáhat každému žákovi hledat vlastní cestu k životní spokojenosti založené na dobrých vztazích k sobě samému i k dalším lidem a světu.

Tematické okruhy osobnostní a sociální výchovy jsou členěny do tří částí, které jsou zaměřeny na osobnostní, sociální a mravní rozvoj. Pro jejich realizaci je užitečné zařazovat do výuky ta témata, která reflektují aktuální potřeby žáků, popřípadě vycházejí ze vzájemné domluvy s nimi. Všechna uvedená témata se uskutečňují prakticky, prostřednictvím vhodných her, cvičení, modelových situací a příslušných diskusí.

Hlavním cílem OSV je rozvíjet praktické životní dovednosti žáků. Zkušenosti z praxe ukazují, že žáci přijímají osobnostní a sociální výchovu od učitele pouze za jistých podmínek. Metodické principy, které jsou pro realizaci předmětu nezbytné lze rozdělit do čtyř částí:

Osobnostní a sociální výchova se daří, když je:

- **Praktická**
Dovednosti si žáci nejlépe osvojují tím, že porozumí jejich smyslu, zkouší si je a opakovaně procvičují v reálných nebo modelových situacích. V OSV se žáci učí přímým tréninkem dovedností.
- **Propojená se životem žáků**
Pokud si žáci mají odnést z hodin OSV maximum, je třeba jim neustále vytvářet příležitost vztahovat si probíraná témata k vlastní osobnosti, k vlastní zkušenosti a k vlastním potřebám. Žákům proto umožňujeme pojmenovat si smysl a užitečnost rozvíjených dovedností pro svůj život (Kdy to použiji? K čemu mi to bude?) A to se netýká jen jednotlivých žáků, ale i celé třídy i s jejími aktuálními potřebami. V OSV se žáci neučí o „lidech obecně“, ale o sobě, o spolužácích a mezilidských vztazích ve třídě.
- **Provázející**
Úkolem učitele v OSV je vytvářet bezpečný prostor pro otevřenou komunikaci, experimentování s chováním, kvalitní reflexi a samostatné rozhodování žáků. Učitel při aplikaci postupů OSV dbá na to, aby nevstupoval do role „odborníka“ na to, co je pro žáky „dobré“ a „správné“, nebo „znalce“ nejlepšího možného řešení daného problému či situace („Takhle nemůžeš mluvit, musíš říci: ...“). OSV by pak nebyla provázející (průvodce ukazuje celou krajinu, nabízí široké výhledy), ale direktivní, mentorující (mentor předkládá jen to, co považuje za obecně vhodné a nutné stylem „Tohle musíte znát, takhle to vidět, toto dělat.“) Vhodné a užitečné formy chování objevují a formulují sami žáci na základě přímých osobních zkušeností. Jedině tak je možné dosáhnout toho, že žáci budou získané dovednosti používat samostatně a dobrovolně i mimo školu v běžném životě, a nikoli pouze pod naším dohledem.
Provázející přístup by ale neměl bránit například dodržování základních pravidel chování a spolupráce ve skupině. Umět pracovat s pravidly ve skupině je náročné umění a je součástí provázejícího přístupu. Provázející přístup nevyklučuje ojedinělé direktivní intervence učitele. Zvláště v krizových situacích. Po takovém zásahu ale může překvapivě brzy následovat komunikace, která žákům dává prostor pro sebereflexi a sebeřízení.
- **Zacílená**
Osobnostní a sociální výchova je výchova ve škole, tj. záměrná činnost učitelů, která směřuje k přesným a konkrétním výchovným cílům.

Cílem osobnostní a sociální výchovy je:

1. oblast vědomostí, dovedností a schopností

- vést k porozumění sobě samému a druhým
- pomáhat k zvládnutí vlastního chování
- přispívat k utváření dobrých mezilidských vztahů ve třídě i mimo ni
- rozvíjet základní dovednosti dobré komunikace a k tomu příslušné vědomosti
- utvářet a rozvíjet základní dovednosti pro spolupráci

- získat základní sociální dovednosti pro řešení složitých situací (např. konfliktů)
- formulovat studijní dovednosti
- podporovat dovednosti a přinášet vědomosti týkající se duševní hygieny

2. oblast postojů a hodnot:

- pomáhat k utváření pozitivního (nezraňujícího) postoje k sobě samému a k druhým
- vést k uvědomování si hodnoty spolupráce a pomoci
- vést k uvědomování si hodnoty různosti lidí, názorů, přístupů k řešení problémů
- přispívat k uvědomování mravních rozměrů různých způsobů lidského chování
- napomáhat primární prevenci sociálně patologických jevů a škodlivých způsobů chování

Osobnostní a sociální výchova bude v případě žáků s lehkým mentálním postižením zaměřena především:

- na utváření pozitivních (nezraňujících) postojů k sobě samému i k druhým;
- na rozvoj zvládnutí vlastního chování;
- na podporu akceptace různých typů lidí, názorů, přístupů k řešení problémů;
- na uvědomování si hodnoty spolupráce a pomoci;
- na rozvoj dovedností potřebných pro komunikaci a spolupráci;
- na uvědomování si mravních rozměrů různých způsobů lidského chování.

Digitální kompetence – Osobnostní a sociální výchova 1. st.

<p>a. ovládá běžně používaná digitální zařízení, aplikace a služby; využívá je při učení i při zapojení do života školy a do společnosti; samostatně rozhoduje, které technologie pro jakou činnost či řešený problém použít</p> <ul style="list-style-type: none"> •
<p>b. získává, vyhledává, kriticky posuzuje, spravuje a sdílí data, informace a digitální obsah, k tomu volí postupy, způsoby a prostředky, které odpovídají konkrétní situaci a účelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Markétina dopravní výchova, animovaná dopravní výchova, bezpečí, Dětské krizové centrum, Kyberpohádky, Ježkovy voči, Záchraný kruh.</i>
<p>c. vytváří a upravuje digitální obsah, kombinuje různé formáty, vyjadřuje se za pomoci digitálních prostředků</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>ČT EDU – multikulturní výchova</i> • <i>Environmentální výchova – Desatero s malým pánem.</i>
<p>d. využívá digitální technologie, aby si usnadnil práci, zautomatizoval rutinní činnosti, zefektivnil či zjednodušil své pracovní postupy a zkvalitnil výsledky své práce</p> <ul style="list-style-type: none"> •
<p>e. chápe význam digitálních technologií pro lidskou společnost, seznamuje se s novými technologiemi, kriticky hodnotí jejich přínosy a reflektuje rizika jejich využívání</p> <ul style="list-style-type: none"> •
<p>f. předchází situacím ohrožujícím bezpečnost zařízení i dat, situacím s negativním dopadem na jeho tělesné a duševní zdraví i zdraví ostatních; při spolupráci, komunikaci a sdílení informací v digitálním prostředí jedná eticky</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Osvětlení, větrání, ochrana zraku, sluchu, správná poloha děla, ochrana zařízení před škodlivými vlivy.</i>

Vzdělávací oblast: Průřezové téma

Vyučovací předmět: Osobnostní a sociální výchova

Ročník 1.

Výstupy	Učivo	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata	Prameny a zdroje
<p>Uvědomuje si důležitost pozdravu a význam zrakového kontaktu, úsměvu, podání ruky Používá vhodné formy pozdravu</p> <p>Uvědomuje si vlastní jedinečnost a sounáležitost se skupinou Vnímá důležitost pravidel v životě člověka</p> <p>Dodržuje jednoduchá komunikační pravidla ve třídě</p> <p>Vysvětlí role členů komunity (rodiny, třídy) Uvědomuje si hodnotu rodiny, rodičovské lásky a své pozice v ní</p> <p>Uplatňuje osvojené preventivní způsoby rozhodování, chování a jednání Uplatňuje adekvátní způsoby chování a ochrany v modelových situacích ohrožení, nebezpečí i mimořádných událostí</p>	<p>Seznámení: vhodná forma pozdravu, oslovení křestním jménem, prosba, omluva, poděkování, sezení v kruhu;</p> <p>Pravidla Pracovní – organizace pracovní plochy, pohybu po třídě, zvládnutí starosti o své věci; Společenská – základy vzájemného slušného chování, pravda a lež, neskákat si do řeči, naslouchání;</p> <p>Sociální chování Kamarádství, jeho význam a důležitost, vlastnosti dobrého kamaráda, Význam vyjadřování zájmu o druhého pro mezilidské vztahy Práce na společném úkolu</p> <p>Rodina, obec a stát Mé jméno, oslava narozenin a svátku; Místo, kde žiji, významné dny;</p> <p>Bezpečná cesta do školy Pravidla chodce, bezpečný odchod z domova Učastníci silničního provozu Pojmy v silničním provozu</p> <p>Ochrana člověka za mimořádných událostí Požární poplach, opuštění budovy, důležitá telefonní čísla – přivolání pomoci, živelné pohromy (povodeň), nebezpečí spojená s riziky běžného života;</p>	<p>Prvouka</p>	<p>EV – Téma 1: Základy mezilidských vztahů, lekce 1,3,7;</p> <p>EV – Téma 1: Základy mezilidských vztahů, lekce 4, 5, 6, 8, 9; EV – Téma 3: Základy sebeúcty a úcty k druhým, lekce 10</p> <p>EV – Téma 3: Základy sebeúcty a úcty k druhým, lekce 9, 8; EV – Téma 4: Spolupráce a tvořivost, lekce 19, 20, 21, 22 (možnost výběru);</p> <p>EV – Téma 3: Základy sebeúcty a úcty k druhým, lekce 4, 5; EV – Téma 2: Vztahy v rodině, lekce 1 EV – Téma 5: Základy prosociálnosti, lekce 3; Prvouka</p> <p>Prvouka Dopravní výchova – skydrive – příloha č. 6</p> <p>Prvouka Mimořádné události – skydrive – příloha č. 5;</p>

Výstupy	Učivo	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata	Prameny a zdroje
	Výchova ke zdraví Základní hygienické návyky Bezpečnost při styku s cizími osobami Rozlišování bezpečných a nebezpečných míst pro hru Ošetření drobného úrazu		Prvouka

Vyučovací předmět: Osobnostní a sociální výchova

Ročník: 2.

Výstupy	Učivo	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata	Prameny a zdroje
<p>Dodržuje pravidla nejen ve třídě, ale i v jiných skupinách Vnímá svá základní práva a povinnosti Přijme oprávněnou sankci</p> <p>Rozlišuje vhodné či nevhodné a hrubé výrazy. Aktivně používá vhodné výrazy ve verbální i neverbální komunikaci. Dodržuje pravidla komunikace.</p> <p>Projevuje pozornost, laskavost a uznání vůči druhým Pozitivně hodnotí druhé</p> <p>Projevuje dovednost podělit se a obdarovat</p> <p>Rozvíjí tvořivé myšlení</p>	<p>Třída jako společenství Význam třídy v životě žáka Význam pravidel a jejich dodržování Odměny a tresty Základní práva a povinnosti</p> <p>Komunikace Vnímavost k právu druhého být vyslechnutý – naslouchání Vhodné a nevhodné způsoby kladení otázek Prvky neverbální komunikace v kolektivu Vztahy mezi cestujícími v autě, v hromadných prostředcích</p> <p>Zdravé sebepojetí a sebeúcta Moje silné a slabé stránky Já a lidé v mém okolí – odlišnosti a podobnosti Poznávání pozitivních vlastností lidí ve třídě a v rodině Projevování pozornosti, laskavosti a uznání</p> <p>Sociální chování Dělení se a jeho význam pro vztahy Darování a jeho význam pro vztahy Vymýšlení dárku pro druhé</p> <p>Tvořivost Nácvik tvořivosti při společném plnění úkolu Rozvíjení představivosti a obrazotvornosti Poslouchej, dívej se, přemýšlej (vnímání všemi smysly a chápání souvislostí) např. dopravní výchova;</p> <p>Bezpečná cesta do školy Pravidla chodce, bezpečný odchod z domova</p>	<p>MKV – vnímá a respektuje odlišnosti a podobnosti</p> <p>VV a PV – tvorba dárku</p> <p>VV – kreativita a fantazie, asociace</p>	<p>EV – Téma 1: Třída jako společenství, lekce 1, 2, 3, 4, 5, 6;</p> <p>EV – Téma 2: Základní komunikační dovednosti, lekce 1, 2, 4;</p> <p>EV – Téma 3: Formování zdravého sebepojetí a sebeúcty, lekce 1, 2, 3, 4, 5, 6; EV – Téma 4: Pozitivní hodnocení druhých, lekce 19, 20, 21, 22, 23, 24;</p> <p>EV – Téma 6: Prosociální dovednosti, lekce 1, 2, 3, 4, 5; EV – Téma 5: Tvořivost, lekce 25;</p> <p>EV – Téma 5: Tvořivost, lekce 5, 6, 25, 26, 27;</p> <p>Prvouka Dopravní výchova – skydrive – příloha č. 6</p>

Výstupy	Učivo	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata	Prameny a zdroje
<p>Rozeznává vybrané značky pro chodce Reaguje v roli chodce na ostatní účastníky SP</p> <p>Zná důležitá telefonní čísla Uvědomuje si, co dělat při evakuaci</p> <p>Seznámí se s některými významnými dny a místy kraje</p> <p>Uvědomuje si rizika a nebezpečí Rozlišuje a používá bezpečná místa pro hru</p>	<p>Nebezpečí úrazu v závislosti na ročních obdobích (např. mlha, náledí, sníh na střechách, šero) Značky (Stezka pro chodce, Zákaz vstupu, Chodník uzavřen) Na silnici (základní pravidla chůze po silnici, reflexní doplňky) Pravidla přecházení silnice Cesta dopravními prostředky (základní pravidla cestování, nástup a výstup, chování za jízdy)</p> <p>Ochrana za mimořádných okolností Požáry – evakuace, varovné signály Evakuační zavazadlo Důležitá telefonní čísla</p> <p>Rodina, obec a stát Místo, kde žijeme Významné dny a místa</p> <p>Výchova ke zdraví Kde si hrát (vhodná a nevhodná místa ke hře) Na čem se ještě jezdí (in-line brusle, skateboard, koloběžka; ochrana – přilba a chrániče)</p>	<p>Prvouka – místo, kde žiji</p>	<p>Mimořádné události – skydrive – příloha č. 5</p> <p>Prvouka</p> <p>Prvouka</p>

Vzdělávací oblast: Průřezové téma

Vyučovací předmět: Osobnostní a sociální výchova

Ročník: 3.

Výstupy	Učivo	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata	Prameny a zdroje
<p>Rozvíjí schopnost naslouchat druhým</p> <p>Rozvíjí tvořivost v oblasti mezilidských vztahu Rozvíjí své speciální schopnost související s tvořivostí</p> <p>Vyjadřuje základní city v určitých situacích Poznává základní city Vyjadřuje pozitivní city Omezuje používání urážek vůči druhým</p> <p>Dokáže chápat situaci a chování druhých</p> <p>Rozeznává nevhodné chování a učí se vyhledat pomoc</p> <p>Rozeznává vybrané značky V modelových situacích a při akcích školy uplatňuje bezpečné chování v dopravních prostředcích a na zastávkách</p>	<p>Třída jako společenství Důležitost naslouchání, především v rodině a ve škole Důsledky nepozornosti při naslouchání Výhody naslouchání Doplnění pravidel třídy</p> <p>Tvořivost Význam tvořivosti v mezilidských vztazích Způsoby realizace tvořivosti v mezilidských vztazích – v rodině, kolektivu</p> <p>Komunikace Uvědomění si vlastních citů a pocitů – jejich pojmenování Vyjádření základních citů Eliminace vzájemného urážení se Sdělování a sdílení radosti</p> <p>Zdravé sebepojetí a sebeúcta Empatie – vnímavost k situaci druhých Pochopení situace prostřednictvím vlastních zkušeností a zážitků Vzájemné pochopení v kolektivu, mezi členy rodiny</p> <p>Sociální chování Základy dobrého kamarádství Šikana Práce na společném úkolu</p> <p>Cesta dopravními prostředky Druhy dopravních prostředků a jejich specifika Pravidla chování na zastávce Pravidla chování na parkovišti Nástup a výstup; odpovídající místo k sezení; pravidla chování mezi cestujícími v autě; zádržné systémy – autosedačky a poutání</p>	<p>ČJ</p> <p>ČJ</p> <p>Dramatická a literární výchova</p> <p>Např. ČJ, Prvouka, M;</p>	<p>EV – Téma 1: Zúčastněné naslouchání, lekce 1, 2, 3, 4, 5,</p> <p>EV – Téma 2: Tvořivost, lekce 1,2, 3, 7, 8, 9;</p> <p>EV – Téma 3: Komunikace citů, lekce 1, 2, 3, 4, 5, 6, 19;</p> <p>EV – Téma 4: Empatie, lekce 20, 21, 22, 23, 24, 25;</p> <p>EV – Téma 5: Prosociální chování, lekce 2, 3, 4, 7, 8, 9; www.aisis.cz www.minimalizacesikany.cz</p> <p>Prvouka Dopravní výchova – skydrive – příloha č. 6</p>

Výstupy	Učivo	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata	Prameny a zdroje
<p>Využívá osvojená pravidla chování na stezkách pro chodce, v obytné zóně</p> <p>Chápe důležitost střídání práce a odpočinku Prakticky uplatňuje zásady osobní hygieny Seznamuje se zásadami zdravé výživy</p> <p>Dokáže ošetřit drobná poranění Zná některá důležitá telefonní čísla Zná zásady první pomoci</p>	<p>Přecházení mezi zaparkovanými vozy Přecházení po přechodu s jízdním kolem Dopravní značky Obytná zóna a její pravidla</p> <p>Výchova ke zdraví Denní režim Výživa a zdraví – jídelníček Osobní hygiena</p> <p>Ochrana člověka za mimořádných událostí První pomoc Linka bezpečí, dětské krizové centrum Chování při styku s cizím člověkem</p>		<p>Dopravní výchova Dopravní značky</p> <p>Prvouka</p> <p>Mimořádné události – skydrive – příloha č. 5 Prvouka</p>

Vzdělávací oblast: Průřezové téma

Vyučovací předmět: Osobnostní a sociální výchova

Ročník: 4.

Výstupy	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy	Prameny a zdroje
<p>Dokáže vyjádřit pochvalu a přijmout ji Vhodně vyjadřuje odpuštění druhým Dokáže se s druhými usmířit Vhodně se chová k handicapovaným</p> <p>Vnímá základní prvky neverbální komunikace u sebe a u druhých</p> <p>Sociálně přijatelným způsobem usměrňuje své city</p> <p>ČJS-5-2-01 vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci (městě)</p> <p>ČJS-5-3-05 objasní historické důvody pro zařazení státních svátků a významných dnů</p> <p>Rozpozná riziková chování Rozpozná závažnost poranění a v případě potřeby umí přivolat pomoc</p> <p>Je seznámen s únikovými východy v budově školy</p>	<p>Třída jako společenství Pochvala – formy vyjádření, význam, účinnost Správná reakce na pochvalu Odpuštění – formy vyjádření, význam a umění odpouštět Usmíření Handicapovaní lidé</p> <p>Komunikace Neverbální komunikace – gesta a mimika, zrakový kontakt Podání ruky</p> <p>Sociální chování Usměrňování základních citů Hněv a jeho zvládnutí Smutek, soucit a obavy, jejich usměrňování</p> <p>Rodina a společnost Já a moje vzory Vzory v rodině Přitažlivost vzorů Významné dny</p> <p>Výchova ke zdraví Drogová problematika – kouření, alkohol, zneužívání léků Chování při vážných úrazech Význam sportu pro zdraví Pitný režim</p> <p>Ochrana člověka za mimořádných událostí Evakuace – únikové východy</p>	<p>VDS MV</p> <p>Vlastivěda</p> <p>Přírodověda</p>	<p>EV – Téma 2: Pozitivní hodnocení druhých, lekce 1, 2 (PV, VV), 3, 4, 5, 7, 8, 9, 19, 20;</p> <p>EV – Téma 1: Neverbální komunikace, lekce 1, 2, 3, 4 (možnost výběru), 5, 6, 7, 8, 9;</p> <p>EV – Téma 3: Komunikace citů, lekce 21, 25, 26; EV – Téma 4: Empatie, lekce 7</p> <p>EV – Téma 5: Vzory, lekce 34, 35, 36;</p> <p>Vlastivěda</p> <p>Přírodověda</p> <p>Mimořádné události – skydrive – příloha č. 5</p>

Výstupy	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy	Prameny a zdroje
<p>Je poučen o hygienických zásadách při infekčních onemocněních</p> <p>Popíše výbavu cyklisty a jízdního kola k bezpečné jízdě Zná způsob a pravidla bezpečné jízdy na jízdním kole</p>	<p>Hygienické zásady a ochrana při infekčních onemocněních</p> <p>Jízda na kole Výbava jízdního kola a cyklisty Způsob jízdy na jízdním kole Cyklista na silnici – pravidla silničního provozu</p>		<p>Vlastivěda, TV Dopravní výchova Dopravní značky Dopravní výchova – skydrive – příloha č. 6</p>

Vzdělávací oblast: Průřezové téma

Vyučovací předmět: Osobnostní a sociální výchova

Ročník: 5.

Výstupy	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy	Prameny a zdroje
<p>Zvládá vést dialog s druhými v rovnocenné i podřízené pozici Rozliší vhodnost nabídky Asertivně reaguje na nevhodné nabídky Zvládá techniku odmítání ČJS-5-2-03 rozpozná ve svém okolí jednání a chování, která se už tolerovat nemohou a která porušují základní lidská práva nebo demokratické principy.</p> <p>Respektuje a povzbuzuje druhé Projevuje zájem o spolužáky a vrstevníky Dokáže být druhým prospěšný</p> <p>Uvědomuje si své schopnosti a silné stránky Utváří své pozitivní sebehodnocení Prohlubuje sebedůvěru ČJS-5-2-02 rozlišuje základní rozdíly mezi lidmi, obhájí a odůvodní své názory, připustí svůj omyl a dohodne se na společném postupu řešení</p> <p>Rozvíjí své sebeovládání Utváří své cíle</p> <p>Iniciativně vstupuje do vztahů s druhými Uvědomuje si své neúspěchy a vyvozuje z nich poučení Smysluplně využívá svůj volný čas</p>	<p>Komunikace Význam, zásady a nácvik dialogu (rodič, učitel, vrstevník) Základy a význam asertivity Rozlišování mezi nabídkami druhých Schopnost odmítnutí nabídky k podvodu, krádeži, pomlouvání, k užívání návykových látek a sexuálnímu zneužívání Technika odmítání</p> <p>Sociální chování Respektování a povzbuzení druhých Zodpovědnost za svá rozhodnutí Zájem o spolužáky a vrstevníky Přijetí vlastních závazků a povinností vůči druhým</p> <p>Zdravé sebepojetí a sebeúcta Význam a vnímání úspěchu Sebehodnocení Sebedůvěra Podpora sebe oceňování Způsoby vhodné a nevhodné sebereprezentace Význam komunikace při sebe eprezentaci Sebeovládání Cílevědomost a překonávání překážek při dosahování cílů</p> <p>Tvořivost Zásady, výhody a rizika iniciativnosti Hledání možností, jak vycházet s druhými (rodina, třída, vrstevník) Iniciativa nepřijatá jinými Neúspěch Smysluplné využití volného času</p>	<p>VDO</p> <p>MKV</p> <p>Čj, VI., Př.</p> <p>ICT</p>	<p>EV – Téma 1: Dialog jako prostředek komunikace, lekce 1, 2, 3, 4, 5; EV – Téma 4: Asertivita, lekce 1, 2, 4;</p> <p>EV – Téma 5: Prosociální chování, lekce 1, 3, 4, 26, 27;</p> <p>EV – Téma 2: Sebehodnocení a sebeúcta, lekce 1, 2, 3, 4, 8, 9, 10, 11, 12, 13;</p> <p>EV – Téma 3: Iniciativa a tvořivost, lekce 20, 23, 24, 25;</p>

Výstupy	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy	Prameny a zdroje
<p>ČJS-5-5-04 uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události, vnímá dopravní situaci, správně ji vyhodnotí a vyvodí odpovídající závěry pro své chování jako chodec a cyklista</p> <p>Dodrží zásady bezpečného chování Poskytne předlékařskou pomoc Uvědomuje si rizika v souvislosti s provozem některých spotřebičů</p>	<p>Dopravní výchova Shrnutí pravidel bezpečného pohybu na silnici i chodníku Pravidla pohybu a jízdy za snížené viditelnosti a zhoršených podmínek Pravidla pro bezpečné překonávání křižovatky</p> <p>Ochrana člověka za mimořádných situací Zásady bezpečného chování v době volna a cestování Ohrožování svého zdraví a zdraví spolužáků Rizika v souvislosti s provozem elektrických a plynových spotřebičů Předlékařská 1. pomoc – ošetření závažnějších úrazů (tlakový obvaz)</p>		<p>Dopravní výchova Dopravní značky Dopravní výchova – skydrive – příloha č. 6</p> <p>Mimořádné události – skydrive – příloha č. 5</p>

Výstupy	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy	Prameny a zdroje
<p>VZ-9-1-02 vysvětlí role členů komunity (rodiny, třídy, spolku) a uvede příklady pozitivního a negativního vlivu na kvalitu sociálního klimatu (vrstevnická komunita, rodinné prostředí) z hlediska prospěšnosti zdraví</p> <p>Otevřeně a citlivě komunikuje Uvědomuje si příčiny komunikačních chyb Zvládá odstraňovat komunikační překážky a bariéry Rozvíjí schopnost naslouchat druhým</p> <p>VZ-9-1-03 vysvětlí na příkladech přímé souvislosti mezi tělesným, duševním a sociálním zdravím; vysvětlí vztah mezi uspokojováním základních lidských potřeb a hodnotou zdraví</p> <p>VZ-9-1-05 usiluje v rámci svých možností a zkušeností o aktivní podporu zdraví</p> <p>VZ-9-1-06 vyjádří vlastní názor k problematice zdraví a diskutuje o něm v kruhu vrstevníků, rodiny i v nejbližším okolí</p> <p>VZ-9-1-15 projevuje odpovědné chování v rizikových situacích silniční a železniční dopravy, aktivně předchází situacím ohrožení zdraví a osobního bezpečí, v případě potřeby poskytne adekvátní 1. pomoc.</p> <p>VZ-9-1-16 uplatňuje adekvátní způsoby chování a ochrany v modelových</p>	<p>Rodina, ve které žiji Hodnota rodiny Role v rodině Práva a povinnosti v rodině Komunikace v rodině, kritičnost vůči rodinným příslušníkům Zlepšení atmosféry v rodině Úcta k členům rodiny Uplatnění sociálních dovedností v rodině</p> <p>Komunikace Otevřené vyjadřování Komunikační chyby Komunikační překážky a bariéry Důležitost respektu a vzájemného naslouchání Hádka Eliminace hrubých výrazů ve vyjadřování</p> <p>Zdravý způsob života Režim dne a trávení volného času Rizika ohrožující zdraví – šikana, návykové látky (legální), stavy ohrožující lidský život – první pomoc</p> <p>Chodec Na chodníku Chodec a cyklista na silnici Přecházení křižovatky</p>	<p>Mv VDO VMEGS MKV EV</p> <p>Výchova ke zdraví</p> <p>Výchova ke zdraví</p>	<p>EV – Téma 1: Otevřená a citlivá komunikace, lekce 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 7. ročník Téma 1: Otevřená a aktivní komunikace, lekce 7;</p> <p>Výchova ke zdraví</p> <p>Dopravní výchova – skydrive – příloha č. 6</p> <p>Mimořádné události – skydrive – příloha č. 5</p>

Výstupy	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy	Prameny a zdroje
<p>situacích ohrožení, nebezpečí i mimořádných událostí.</p> <p>P-9-6-06 uvede význam vlivu podnebí a počasí na rozvoj různých ekosystémů a charakterizuje mimořádné události způsobené výkyvy počasí a dalšími přírodními jevy, jejich doprovodné jevy a možné dopady i ochranu před nimi.</p>	<p>Cesta dopravními prostředky</p> <p>Ochrana člověka za mimořádných situací Evakuace, výstrahy Varovné signály, tísňové volání Druhy mimořádných událostí Složky integrovaného záchranného systému Požár – únikové cesty První pomoc</p>		

Vzdělávací oblast: Průřezové téma

Vyučovací předmět: Osobnostní a sociální výchova

Ročník: 7.

Výstupy	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy	Prameny a zdroje
<p>Rozvíjí základní komunikační dovednosti Uvědomuje si význam pravdivé komunikace Uvědomuje si nebezpečí lži pro mezilidské vztahy</p> <p>Všímá si vzorů ve svém okolí Rozlišuje pozitivní vzory Reflektuje svůj vztah k autoritě Vnímá nebezpečí nesprávné identifikace</p> <p>VZ-9-1-14 vyhodnotí na základě svých znalostí a zkušeností možný manipulativní vliv vrstevníků, médií, sekt; uplatňuje osvojené dovednosti komunikační obrany proti manipulaci a agresi Neagresivním způsobem obhajuje svá práva Uvědomuje si potřebu tvořivě řešit problém Spolupracuje s druhými, zpracovává zkušenosti a vyvozuje z nich závěry</p> <p>VZ-9-1-01 respektuje přijatá pravidla soužití mezi spolužáky i jinými vrstevníky a přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů v komunitě Uplatňuje pravidla ve hře</p>	<p>Komunikace Základní komunikační dovednosti Význam pravdivé komunikace Nebezpečí polopravd a lži Čest a dobré jméno Tajemství</p> <p>Vzory Vliv vzorů na život Změny ve vzorech během lidského vývoje Nebezpečí pochybných idolů Vztah k autoritě Zdravá a nezdravá identifikace</p> <p>Asertivita Styly chování Podstata asertivity Asertivní technika a dovednosti Zdravé sebeprosazování</p> <p>Rozhodnost a řešení problémů Formulace problému a jeho analýza Schopnost podívat se na věc očima druhého Způsoby a postup řešení problému Spolupráce ve ztížených podmínkách Posuzování výsledků a vyvozování závěrů</p> <p>Fair play Význam a zásady soutěživosti Zdravá soutěživost Význam pravidel Asertivita a soutěže</p>	<p>MKV VDO</p>	<p>EV – Téma 1: Pravdivá komunikace, lekce 1, 2, 5, 6, 8</p> <p>EV – Téma 4: Reálné a zobrazené vzory, lekce 5, 6, 7, 8, 21, 22;</p> <p>EV – Téma 5: Asertivita, lekce 4, 6, 25, 26, 27;</p> <p>EV – Téma 2: Rozhodnost a řešení problémů, lekce 3, 4, 5, 6;</p> <p>EV – Téma 3: Fair play, lekce 1, 2, 4;</p>

Výstupy	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy	Prameny a zdroje
<p>Dokáže jednat ve ztížených podmínkách</p> <p>Reflektuje vztahy mezi děvčaty a chlapci VZ-9-1-04 posoudí různé způsoby chování lidí z hlediska odpovědnosti za vlastní zdraví i zdraví druhých a vyvozuje z nich osobní odpovědnost ve prospěch aktivní podpory zdraví VZ-9-1-11 respektuje změny v období dospívání, vhodně na ně reaguje; kultivovaně se chová k opačnému pohlaví VZ-9-1-12 respektuje význam sexuality v souvislosti se zdravím, etikou, morálkou a pozitivními životními cíli; chápe význam zdrženlivosti v dospívání a odpovědného sexuálního chování</p> <p>VZ-9-1-15 projevuje odpovědné chování v rizikových situacích silniční a železniční dopravy, aktivně předchází situacím ohrožení zdraví a osobního bezpečí, v případě potřeby poskytne adekvátní 1. pomoc. Ovládá pravidla bezpečného a ohleduplného chování cyklisty v silničním provozu a uplatňuje je v praktických situacích školních akcí Chová se bezpečně a ohleduplně v roli cyklisty, používá správnou výbavu jízdního kola; orientuje se ve vztazích cyklisty k ostatním účastníkům silničního provozu VZ-9-1-15 projevuje odpovědné chování v rizikových situacích silniční a železniční</p>	<p>Sociální chování Chování k neoblíbeným, nesympatickým lidem Rozhodování ve vypjatých situacích</p> <p>Dospívání Vztahy mezi děvčaty a chlapci Přátelství a láska Sexuální identita – rozhodování v oblasti sexuálního chování Sexuální orientace Sexuální odchylky</p> <p>Cyklista Pravidla pro bezpečné překonání křižovatky Vztahy mezi účastníky silničního provozu Možné krizové situace (jejich řešení, důležitá spojení; oprava jízdního kola) Nejjednodušší základy poskytnutí první předlékařské pomoci</p> <p>Ochrana člověka za mimořádných situací Požáry a jejich rizika Ochrana před úrazem elektrickým proudem Složky Integrovaného záchranného systému První pomoc</p>	<p>Výchova ke zdraví</p>	<p>EV – Téma 6: Prosociálnost za stížených podmínek, lekce 1, 2, 3;</p> <p>EV – Téma 5: Dospívání (podle učebnice 7), lekce 2, 3, 4; Výchova ke zdraví</p> <p>Dopravní výchova – skydrive – příloha č. 6</p> <p>Mimořádné události – skydrive – příloha č. 5</p>

Výstupy	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy	Prameny a zdroje
<p>dopravy, aktivně předchází situacím ohrožení zdraví a osobního bezpečí, v případě potřeby poskytne adekvátní 1. pomoc.</p> <p>VZ-9-1-13 uvádí do souvislostí zdravotní a psychosociální rizika spojená se zneužíváním návykových látek a životní perspektivu mladého člověka; uplatňuje osvojené sociální dovednosti a modely chování při kontaktu se sociálně patologickými jevy ve škole i mimo ni; v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc sobě nebo druhým</p> <p>P-9-5-05 aplikuje první pomoc při poranění a jiném poškození těla</p>	<p>Šikana a drogy Protidrogová prevence – návykové látky – užití, účinky Podpora a ochrana fyzického a psychického zdraví</p>		

Vzdělávací oblast: Průřezové téma

Vyučovací předmět: Osobnostní a sociální výchova

Ročník: 8.

Výstupy	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy	Prameny a zdroje
<p>VZ-9-1-02 vysvětlí role členů komunity (rodiny, třídy, spolku) a uvede příklady pozitivního a negativního vlivu na kvalitu sociálního klimatu (vrstevnická komunita, rodinné prostředí) z hlediska prospěšnosti zdraví</p> <p>VZ-9-1-14 vyhodnotí na základě svých znalostí a zkušeností možný manipulativní vliv vrstevníků, médií, sekt; uplatňuje osvojené dovednosti komunikační obrany proti manipulaci a agresii</p> <p>VZ-9-1-01 respektuje přijatá pravidla soužití mezi spolužáky i jinými vrstevníky a přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů v komunitě</p> <p>VZ-9-1-04 posoudí různé způsoby chování lidí z hlediska odpovědnosti za vlastní zdraví i zdraví druhých a vyvozuje z nich osobní odpovědnost ve prospěch aktivní podpory zdraví</p> <p>VZ-9-1-11 respektuje změny v období dospívání, vhodně na ně reaguje;</p>	<p>Sociální chování Význam a formy komplexní pro sociálnosti Pomoc anonymnímu člověku Osobní angažovanost Projekty na řešení sociálních problémů</p> <p>Asertivita Typy manipulátorů Manipulační pověry, zásady reakce na manipulaci Způsoby správné argumentace Přijatelný kompromis Požádání o laskavost Stížnost</p> <p>Etika Konzumní způsob života Rozvíjení ekonomických cností – šetrnost, podnikavost, skromnost Mravní hodnoty a normy Podněty pro rozvoj morálního úsudku Každodenní události a morální úsudek Morální úsudek a školní prostředí</p> <p>Zdraví a sexuální zdraví Důsledky nerozvážnosti ve vztahu muž a žena Nechtěná těhotenství, nezralé rodičovství – roviny zralosti, plánování rodičovství Zodpovědný vztah k sexualitě – pohlavní choroby Sexuální dospívání a reprodukční zdraví Sebeovládání a sexualita</p>	<p>Výchova ke zdraví</p>	<p>EV – Téma 6: Komplexní prosociálnost, lekce 1, 2, 3;</p> <p>EV – Téma 3: Asertivita (aneb jak čelit tlaku, nátlaku a útlaku, lekce 2, 3, 4, 5, 6;</p> <p>EV – Téma 7: Etika a ekonomika, lekce 2, 3; EV – Téma 8: Etické cnosti, lekce 1, 2;</p> <p>EV – Téma 4: Sexuální zdraví, lekce 20, 21, 22, 23; 9. ročník EV – Téma 6: Etická stránka lidské sexuality (možnost použít)</p>

Výstupy	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy	Prameny a zdroje
<p>kultivovaně se chová k opačnému pohlaví</p> <p>VZ-9-1-08 uplatňuje osvojené preventivní způsoby rozhodování, chování a jednání v souvislosti s běžnými, přenosnými, civilizačními a jinými chorobami; svěří se se zdravotním problémem a v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc</p> <p>VZ-9-1-12 respektuje význam sexuality v souvislosti se zdravím, etikou, morálkou a pozitivními životními cíli; chápe význam zdrženlivosti v dospívání a odpovědného sexuálního chování</p> <p>VZ-9-1-15 projevuje odpovědné chování v rizikových situacích silniční a železniční dopravy, aktivně předchází situacím ohrožení zdraví a osobního bezpečí, v případě potřeby poskytne adekvátní 1. Pomoc</p> <p>VZ-9-1-16 uplatňuje adekvátní způsoby chování a ochrany v modelových situacích ohrožení, nebezpečí i mimořádných událostí</p> <p>VO-9-5-06 uvede příklady mezinárodního terorismu a zaujme vlastní postoj ke způsobům jeho potírání, objasní roli ozbrojených sil ČR při zajišťování obrany státu a při řešení krizí nevojenského charakteru</p> <p>VZ-9-1-15 projevuje odpovědné chování v rizikových situacích silniční a železniční</p>	<p>Předčasná sexuální zkušenost Promiskuita Běžné přenosné, civilizační a jiné choroby</p> <p>Cyklista</p> <p>Role cyklisty v silničním provozu (odpovědnost cyklisty a jeho chování, vztahy cyklisty k ostatním účastníkům silničního provozu) Přestupky cyklistů a ukázka legislativy</p> <p>Ochrana člověka za mimořádných situací Terorismus Krizové situace Nebezpečné a toxické látky – ochrana při úniku První pomoc</p>		<p>Dopravní výchova – skydrive – příloha č. 6, Markétina dopravní výchova (https://www.dopravnivychova.cz/pracovni-listy)</p> <p>Mimořádné události – skydrive – příloha č. 5</p>

Výstupy	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy	Prameny a zdroje
<p>dopravy, aktivně předchází situacím ohrožení zdraví a osobního bezpečí, v případě potřeby poskytne adekvátní 1. pomoc.</p> <p>P-9-5-05 aplikuje první pomoc při poranění a jiném poškození těla</p>			

Vzdělávací oblast: Průřezové téma

Vyučovací předmět: Osobnostní a sociální výchova

Ročník: 9.

Výstupy	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy	Prameny a zdroje
<p>Formuluje si cíle svého života. Reflektuje jeho smysl.</p> <p>Žák reflektuje hodnoty (osobní žebříček hodnot, hodnoty druhých lidí).</p> <p>Samostatně vyhledává, hodnotí a využívá informace důležité při rozhodování o volbě budoucího profesního zaměření, orientuje se v různých informačních zdrojích</p> <p>VZ-9-1-10 samostatně využívá osvojené kompenzační a relaxační techniky a sociální dovednosti k regeneraci organismu, překonávání únavy a předcházení stresovým situacím</p> <p>VZ-9-1-14 vyhodnotí na základě svých znalostí a zkušeností možný manipulativní vliv vrstevníků, médií, sekt; uplatňuje osvojené dovednosti komunikační obrany proti manipulaci a agresi</p> <p>VZ-9-1-15 projevuje odpovědné chování v rizikových situacích silniční a železniční dopravy, aktivně předchází situacím ohrožení zdraví a osobního bezpečí, v případě potřeby poskytne adekvátní 1. pomoc.</p>	<p>Osobnost Smysl a cíl života Moje postoje, role a schopnosti Zodpovědný život Přemýšlíme o hodnotách</p> <p>Volba povolání – výběr vhodné školy, vyplňování přihlášek, příprava na pohovory k přijímacímu řízení Získávání informací k přijímacímu řízení</p> <p>Sociální empatie Seznámení se sociálními problémy Dopad různých sociálních problémů na člověka a jeho okolí Kompenzační a relaxační techniky Mezigenerační vztahy</p> <p>Dopravní výchova Na vlastní kůži Chodec, cyklista – projekt Poskytnutí první předlékařské pomoci – odborná přednáška s praktickou ukázkou</p> <p>Ochrana člověka za mimořádných situací Přírodní katastrofy – ochrana před nimi</p>		<p>EV – Téma 1: Sociální empatie, lekce 5</p> <p>Volba povolání – pracovní listy + metodika</p> <p>EV – Téma 1: Sociální empatie, lekce 1, 2, 3; www.odyssea.cz – lekce OSV – Učíme se uvolnit a obnovit své síly</p> <p>Dopravní výchova – skydrive – příloha č. 6</p> <p>Mimořádné události – skydrive – příloha č. 5</p>

Výstupy	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy	Prameny a zdroje
<p>VZ-9-1-15 projevuje odpovědné chování v rizikových situacích silniční a železniční dopravy, aktivně předchází situacím ohrožení zdraví a osobního bezpečí, v případě potřeby poskytne adekvátní 1. pomoc.</p> <p>VZ-9-1-16 uplatňuje adekvátní způsoby chování a ochrany v modelových situacích ohrožení, nebezpečí i mimořádných událostí</p> <p>VZ-9-1-13 uvádí do souvislostí zdravotní a psychosociální rizika spojená se zneužíváním návykových látek a životní perspektivu mladého člověka; uplatňuje osvojené sociální dovednosti a modely chování při kontaktu se sociálně patologickými jevy ve škole i mimo ni; v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc sobě nebo druhým</p> <p>VZ – 9-1-09 projevuje odpovědný vztah k sobě samému, k vlastnímu dospívání a pravidlům zdravého životního stylu, dobrovolně se podílí na programech podpory zdraví v rámci školy a obce</p> <p>P-9-6-06 uvede význam vlivu podnebí a počasí na rozvoj různých ekosystémů a charakterizuje mimořádné události způsobené výkyvy počasí a dalšími přírodními jevy, jejich doprovodné jevy a možné dopady i ochranu před nimi</p> <p>Z-9-7-03 uplatňuje v praxi zásady bezpečného pohybu a pobytu v krajině, uplatňuje v modelových situacích zásady</p>	<p>První pomoc Služby integrovaného záchranného systému Katastrofy, havárie</p> <p>Rizika ohrožující zdraví Protidrogová prevence – následky zneužívání drog Trestně právní odpovědnost Odmítání návykových látek – psychohry Reklamní vlivy Linky důvěry, krizová centra</p> <p>Poruchy sexuality – dysfunkce Vliv alkoholu a drog na lidskou sexualitu</p>		

Výstupy	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy	Prameny a zdroje
bezpečného chování a jednání při mimořádných událostech			

sRevidováno: 28. 10. 2022, Bc. Kateřina Hájková